

INCRIMINAREA INFRAȚIUNII DE TRAFIC DE FIINȚE UMANE ÎN LEGISLAȚIILE INTERNAȚIONALE

CRIMINALIZATION OF THE OFFENSE OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS IN INTERNATIONAL LEGISLATION

SOLTAN Vadim,

ORCID: 0009-0003-2372-1759

Serviciul Vamal al Republicii Moldova

e-mail: vadimsoltan14@gmail.com

Abstract

Human trafficking is a crime that violates human rights. In order to deter criminals and prevent other crimes, states have an obligation to investigate, prosecute and punish criminals.

As the number of prosecutions or convictions for human trafficking offenses seems to be very low in each part of the month, the article addresses how different states in the European Union criminalize the crime in their legislation, the way of investigation and the evolution of convictions, as well as how traffickers manage to lure their victims.

Keywords: *incrimination, crime, human trafficking, exploitation, Criminal Code.*

1. Introducere

Traficul de ființe umane este un fenomen care provoacă îngrijorare din ce în ce mai mare. Nu numai că se manifestă din când în când afectând un număr mic de oameni, dar are o natură structurală și numeroase consecințe asupra țesutului social și economic al țărilor. Fiind facilitată de globalizare și tehnici moderne, provoacă în fiecare an zeci de mii de victime, în special femei și copii[1].

Această infracțiune a existat din cele mai vechi timpuri, dar până în timpurile moderne este cunoscută sub numele de sclavie. Astăzi nu mai vorbim despre sclavie, ci despre traficul de persoane. Pe lângă sclavia tradițională și comerțul cu sclavi, există diferite forme de trafic. Deși motivele și metodele folosite sunt diferite, scopul este același: exploatarea, care necesită examinarea implicațiilor fenomenului.

În condițiile moderne de globalizare, simplificarea a procedurilor de trecere a frontierei și creșterea fluxurilor de migrație, traficul de ființe umane devine din ce în ce mai mult un caracter transnațional și este strâns legat de falsificarea documentelor, migrația ilegală și corupția, efectuate în scopuri de exploatare prin muncă și exploatare sexuală, adopție ilegală, traficul de organe și țesuturi umane, care în unele cazuri, complică semnificativ încadrarea acestei infracțiuni și crește latența acesteia [2].

2. Incriminarea infracțiunii în legislația Franței

În Franța, traficul de ființe umane este considerat o infracțiune gravă și este tratat ca atare conform legislației franceze și a normelor internaționale. Legea franceză definește traficul de ființe umane și prevede sancțiuni pentru cei găsiți vinovați de săvârșirea acestui tip de infracțiune.

În conformitate cu Codul penal[3] francez, traficul de ființe umane este definit ca recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin folosirea forței, amenințării, răpirii, fraudelor, înșelăciunii, abuzului de putere sau a unei situații de vulnerabilitate sau a oferirii sau primirii de plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care are controlul asupra altei persoane în scopul exploatării. Exploatarea poate fi de natură sexuală, prin muncă sau prin alte mijloace.

Articolul 225-4 din Codul penal a incriminat traficul sexual și traficul de muncă și a prescris pedepse de până la șapte ani închisoare și o amendă de până la 150.000 EUR (160.260 USD) pentru infracțiuni care implică o victimă adultă și până la 10 ani închisoare și amendă de până la 1,5 milioane de euro (1,60 milioane de dolari în cazul în care victima este un copil), funcție de gravitatea infracțiunii și circumstanțele individuale ale cazului.

Franța este, de asemenea, parte a unor convenții internaționale care vizează combaterea traficului de ființe umane, cum ar fi Protocolul împotriva traficului de persoane al Organizației Națiunilor Unite și Convenția Consiliului Europei împotriva traficului de ființe umane. Aceste instrumente internaționale prevăd standarde și directive pentru statele semnatare în ceea ce privește prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

În anul 2021, Guvernul a desfășurat 141 de investigații („proceduri”) legate de traficul de persoane, o creștere față de 121 în 2020, dar mai puțin de 190 în 2019. De asemenea, oamenii legii au investigat și au demontat 24 de rețele, implicat în facilitarea traficului de persoane, o creștere față de 17 rețele în 2020. Într-un caz notabil în 2022, guvernul a acuzat o filială a unei companii franceze de construcții cu muncă forțată a lucrătorilor migranți angajați pentru a construi infrastructura în Qatar în preajma Cupei Mondiale; ancheta a rămas în derulare la sfârșitul perioadei de raportare.

De asemenea, Guvernul a raportat urmărirea penală a 215 suspecți de trafic în 2021, înregistrând o scădere față de 245 de suspecți în 2020 și 318 suspecți în 2019. Instanțele au raportat condamnarea a 105 traficanți în 2021, în creștere în comparație cu 66 în 2020 și 91 în 2019, dar similar cu anul 2018, când au fost condamnați 104 infractori.

În 2021, poliția a identificat 331 de victime ale traficului de persoane, o creștere față de 228 în 2020 și 244 în 2019. În 2021, poliția a identificat și alte victime, inclusiv 31 de „victime ale exploatării cerșetoriei” (23 în 2020 și 48 în 2019), 24 de victime ale muncii forțate (mai puțin cu cinci comparativ cu 2020 și 2019) și 33 de victime ale infracțiunii de „sclavie și servitute” (cinci în 2020 și 23 în 2019). În plus, Poliția a identificat 1.044 de victime ale exploatării sexuale comerciale în 2021, dintre care unele ar fi putut fi victime ale traficului sexual; dintre aceste victime, cel puțin 269 erau copii francezi. Aceasta, comparativ cu 786 de victime ale exploatării sexuale comerciale în 2020 (217 copii) și 785 de victime în 2019 (187 de copii). În raportul său anual, OCRTEH a declarat că numărul victimelor traficului sexual de copii a crescut cu 23% în 2021. Dintre victimele exploatării sexuale comerciale în care a fost indicat un element de trafic, 11 victime au fost franceze (39 în 2020), inclusiv doi copii francezi (trei în 2020)[4].

În anul 2021, un oficial municipal ales a fost acuzat că a forțat o potențială victimă a traficului să participe la sex comercial prin constrângere și amenințări de deportare; în decembrie 2022, guvernul l-a arestat și acuzat pe presupusul traficant pentru viol și „proxenetism agravat”, iar cazul a rămas în derulare. Guvernul nu a raportat nicio condamnare a angajaților guvernamentali complici la infracțiunile de trafic de persoane.

Grupul de Experți privind Acțiunile împotriva Traficului de Ființe Umane (GRETA) a remarcat că mulți anchetatori, procurori și judecători considerau că rețelele transnaționale sau

trecerea unei frontiere internaționale sunt elemente necesare ale traficului de persoane și, prin urmare, nu au urmărit cazurile fără aceste elemente. În plus, un ONG a afirmat că poliția a înregistrat uneori plângeri de trafic sexual și de muncă ca infracțiuni mai mici care nu necesitau o investigație oficială sau nu au înregistrat deloc plângerea. De asemenea, ONG-urile au observat că judecătorii și procurorii au fost uneori reticenți în a certifica în mod oficial victimele muncii forțate din cauza protecțiilor care le-au fost acordate ulterior și au recomandat judecătorilor și procurorilor să urmeze o formare suplimentară specifică. Victimelor traficului nu li se acordau aceleași drepturi și drepturi, cum ar fi permise de ședere și despăgubiri integrale, dacă cazurile lor erau urmărite ca alte infracțiuni.

În anul 2022, guvernul a continuat o colaborare extinsă cu privire la investigațiile internaționale, inclusiv cu EUROPOL, INTERPOL și cu zeci de țări în unele dintre operațiunile mai mari, care au dus la identificarea a cel puțin 980 de victime, arestarea a cel puțin 151 de suspecți de trafic și condamnarea a patru traficanți atât în Franța, cât și în țările cooperante. O investigație notabilă a avut loc în martie 2022 printr-un grup operațional comun cu România și Spania, în care forțele de ordine au desființat o rețea de trafic sexual care folosea în mod predominant schema „lover boy”; această cooperare a dus la arestarea a șapte suspecți (doi în Franța) și identificarea a 32 de victime în principal românești (13 în Franța).

Guvernul Franței a continuat să ofere instruire cuprinzătoare pentru o varietate de funcționari; iar forțele de ordine au continuat să participe la investigații și parteneriate internaționale extinse, care au dus la identificarea victimelor și arestarea suspecților.

În Franța traficanții sexuali și de muncă exploatează victime străine din Europa de Est, America Latină, Africa de Vest și de Nord, Asia și Caraibe. ONG-urile au raportat, în 2021, că o treime dintre traficanții sexuali erau membri apropiați ai familiei victimelor. Guvernul estimează că majoritatea celor 40.000 până la 50.000 de persoane care fac sex comercial din Franța, dintre care aproximativ 90% sunt cetățeni străini, sunt probabil victime ale traficului. În zonele suburbane, a existat o creștere bruscă a schemelor de „lover boy”, prin care traficanții constrâng fetele și femeile vulnerabile să facă trafic sexual printr-o relație romantică simulată. Traficanții vizează fetele din adăposturile pentru copii finanțate de guvern. Traficanții exploatează copii, în principal din România, Africa de Vest și de Nord și Orientul Mijlociu, în traficul sexual în Franța. Traficanții sexuali au sporit utilizarea platformelor online pentru a recruta și exploata victime și pentru a rezerva închirieri de hoteluri și apartamente pe termen scurt pentru a face operațiunile ilicite dificil de urmărit, numită și „uberizarea” sexului comercial; oficialii estimează că 84% dintre întâlnirile sexuale comerciale au fost inițiate sau au avut loc online în 2021. Oficialii au remarcat că evoluția traficului sexual către platformele online a făcut victimele din ce în ce mai dificil de identificat și de asistat, deoarece tehnologia creează o barieră suplimentară care împiedică contactul direct cu forțele de ordine.

Liderii rețelelor de trafic sunt adesea localizați în afara Franței, lăsând doar șoferii sau agenții de colectare în granițele franceze și complicând eforturile de aplicare a legii. Autoritățile raportează că traficanții încurajează victimele nigeriene să solicite azil pentru a obține rezidența legală și pentru a le facilita continuarea exploatării. Autoritățile franceze au remarcat, de asemenea, că victimele traficului din alte câteva țări au cerut azil și în acest scop. Rețelele de trafic sexual, controlate de cetățeni bulgari, din Republica Populară Chineză, traficanți francezi, maghiari, nigerieni, români și sud-americani, exploatează femeile prin robie de datorii, forță fizică și constrângere psihologică, inclusiv invocarea voodoo și a dependenței de drogurilor.

În ceea ce privește traficul de forță de muncă are loc cel mai frecvent în munca casnică, urmată de construcții, comerț, agricultură, pescuit și creșterea animalelor; majoritatea victimelor traficului de muncă identificate sunt femei. Lucrătorii migranți sezonieri sunt vulnerabili la traficul de forță de muncă în timp ce recoltează struguri pentru vinificatorii din regiunea Champagne și sunt adesea angajați prin subcontractanți care folosesc fișe de post și salarii frauduloase. Traficanții exploatează victimele cu dizabilități intelectuale în muncă forțată în agricultură și cerșetorie.

Copiii romi și neînsoțiți din Franța sunt expuși riscului de cerșetorie și a furtului forțat. Familiile copiilor romi sunt adesea traficanții lor.

3. Incriminarea infracțiunii de trafic de ființe umane în legislația Italiei

În Italia, traficul de ființe umane este incriminat în temeiul art. 601 din Cod penal, cu o pedeapsă cu închisoarea de la 8 la 20 de ani[5], iar în cazurile agravate care implică asociere criminală (articolul 416 din Cod penal) pedeapsa închisorii este majorată.

În conformitate cu Codul penal Italian, traficul de ființe umane este definit ca introducerea pe teritoriul statului, recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin violență, amenințare, răpire, abuz de autoritate, înșelăciune, profitând de o situație de vulnerabilitate sau prin promisiune sau dare de bani, sau alte avantaje pentru persoana care are autoritate asupra acesteia. Exploatarea poate fi de natură sexuală, prin muncă, cerșetorie, sau la desfășurarea de activități ilicite.

Articolul 603 bis din Codul penal incriminează intermedierele ilicite și exploatarea prin muncă, cu o pedeapsă cu închisoare de la unu la șase ani (sau până la opt ani dacă au fost folosite violențe sau amenințări) și cu amendă de la 500 la 1 000 de euro în raport cu fiecare lucrător în cauză, față de persoanele ce recrutează forță de muncă în scopul intermedierei pentru terți în condiții de exploatare, profitând de starea de nevoie a lucrătorilor; și/sau folosește, sau angajează forță de muncă, inclusiv prin activitatea de intermediere menționată anterior, supunând lucrătorii unor condiții de exploatare și profitând de starea lor de nevoie[6].

Unele dintre elementele acestei infracțiuni sunt similare cu cele ale traficului de persoane (de exemplu, recrutarea de lucrători în numele unor terți, în condiții de exploatare, prin folosirea violenței, amenințării sau intimidării, profitând de starea lor *de nevoie*). Prevederea enumeră indicatorii de exploatare care includ încălcări sistematice ale orelor de muncă și perioadelor de odihnă, încălcări ale standardelor de sănătate și siguranță și în special condiții degradante de muncă și locuință.

Alte prevederi ale Codului penal ce sunt legate de cazurile de trafic de ființe umane se regăsesc în articolul 600 (sclavie), articolul 600-bis (prostituția minorilor), articolul 601-bis (traficul de organe), articolul 602 (cumpărarea și vânzarea de sclavi), precum și articolul 12 din Decretul legislativ nr. 286 din 25 iulie 1998 (facilitarea migrației ilegale)[7] și articolele 3 și 4 din Legea nr. 75 din 20 februarie 1958 (exploatarea prostituției)[8].

Jurisprudența Curții de Casație a continuat să ofere îndrumări cu privire la interpretarea infracțiunilor menționate mai sus și la modul de diferențiere între acestea. De exemplu, Curtea a statuat că noțiunea de „*stare de nevoie*” din articolul 603 bis din Codul penal diferă de noțiunea de „*situație de vulnerabilitate*” din articolul 601 din Codul penal italian și din instrumentele internaționale care definesc traficul de persoane.

Potrivit Curții, „starea de nevoie nu trebuie înțeleasă ca o stare de necesitate de natură să anihileze absolut orice libertate de alegere, ci mai degrabă ca o situație de dificultate gravă, chiar temporară, de natură să limiteze voința victimei, determinându-l să accepte condiții deosebit de

dezavantajoase”. În acest sens, Curtea a mai reținut că atât elementul „*profitarea stării de nevoie a lucrătorilor*”, cât și „*exploatarea prin muncă*” trebuie să coexiste pentru a intra sub incidența articolului 603 bis Cod penal italian și trebuie să existe o reiterare a comportamentelor nereglementare față de același lucrător pentru ca aceasta să fie considerată exploatare. Aceeași hotărâre a fost adoptată de secția 4 penală în cauzele nr. 34600 (13.07.22); Nr. 24388 (4, 10.03.22); nr. 24441 (16.03.21) [9].

Investigațiile cazurilor de trafic încep de obicei cu o plângere a unei victime sau a unui martor și, potrivit multor interlocutori întâlniți, oamenii legii le-ar cere adesea victimelor o relatare foarte detaliată a ceea ce s-a întâmplat, ceea ce poate fi traumatizant pentru victimă. Verificări regulate ale locurilor de prostituție și locurilor de muncă din sectoarele cu risc ridicat, precum și interviuri la punctele de debarcare sunt, de asemenea, efectuate pentru a detecta posibile cazuri.

Legislația italiană prevede un set cuprinzător de tehnici speciale de investigare care sunt utilizate în mod obișnuit, inclusiv în cazurile de trafic care nu sunt legate de crima organizată. Aceste tehnici includ operațiuni sub acoperire, interceptări telefonice, supraveghere electronică și informatori.

Din datele furnizate de autoritățile italiene, se pare că a existat o scădere a numărului de investigații deschise pentru infracțiunea de trafic de persoane: 84 de investigații în 2019, 52 în 2020, 44 în 2021 și 42 în 2022 (comparativ cu 70 în 2015, 160 în 2016 și 287 în 2017). În schimb, numărul investigațiilor în temeiul articolului 603-bis din Codul penal a crescut: 662 în 2019, 548 în 2020, 572 în 2021 și 478 în 2022 (față de 65 în 2015, 66 în 2016 și 13175 în 2026). Majoritatea investigațiilor în temeiul articolului 601 CP au vizat traficul transnațional în scopul exploatarei sexuale, în timp ce traficul în scopul exploatarei prin muncă este de obicei investigat în temeiul articolului 603 bis CP. În ceea ce privește investigațiile privind alte infracțiuni conexe, numărul persoanelor supuse sclaviei au fost de 93 în 2019, 66 în 2020, 74 în 2021 și 49 în 2022; cumpărarea și vânzarea de sclavi, la 8 în 2019, 6 în 2020, niciunul în 2021 și 3 în 2022; și exploatarea prostituției, la 201 în 2019, 639 în 2020, 603 în 2021 și 554 în 2022[10].

Numărul urmăririlor penale și condamnărilor pentru trafic de persoane a scăzut, de asemenea, spre deosebire de o creștere a condamnărilor în temeiul articolului 603 bis CP (intermediere ilicită și exploatare prin muncă). Au existat 42 de urmăriri penale pentru trafic de persoane în 2019, 28 în 2020, 23 în 2021 și 25 în 2022. În cazul infracțiunilor conexe, numărul urmăririlor penale pentru intermediere ilegală și exploatare prin muncă a fost de 147 în 2019, 151 în 2020, 233 în 2021 și 257 în 2022; pentru exploatarea prostituției, 149 în 2019, 361 în 2020, 436 în 2021 și 343 în 2022; pentru sclavie, 51 în 2019, 34 în 2020, 24 în 2021 și 29 în 2022; pentru cumpărarea și vânzarea de sclavi, 9 în 2019, 4 în 2020, 4 în 2021 și 1 în 2022.

În ceea ce privește condamnările pentru trafic de ființe umane, 63 de persoane au fost condamnate de către instanțele de fond în 2019, 42 în 2020, 38 în 2021 și 24 în 2022. Prin comparație, numărul persoanelor condamnate pentru intermediere ilegală și exploatare prin muncă a fost de 122 în 2019, 91 în 2020, 150 în 2021 și 150 în 2022; pentru exploatarea prostituției, 737 în 2019, 504 în 2020, 475 în 2021 și 407 în 2022; pentru sclavie, 53 în 2019, 31 în 2020, 39 în 2021 și 41 în 2022; pentru cumpărarea și vânzarea de sclavi, 2 în 2019, 7 în 2020, 4 în 2021 și 1 în 2022.

Potrivit autorităților, în 2021, 37 de persoane au fost condamnate pentru un număr total de 336 de ani de închisoare, ceea ce înseamnă că durata medie a închisorii în cazurile de trafic a fost de aproximativ 9 ani. A existat un număr important de achitări pentru trafic de ființe umane în 2021, cu 24 hotărâri de achitare față de 30 de hotărâri de condamnare).

În timp ce entitățile juridice pot fi răspunzătoare din punct de vedere administrativ pentru infracțiuni, cum ar fi traficul de persoane și intermedierea ilegală și exploatarea prin muncă, nu au fost raportate cazuri în care entitățile juridice au fost găsite vinovate pentru aceste infracțiuni. Acest lucru ridică îngrijorare, având în vedere prevalența exploatarei prin muncă în Italia. În acest sens au fost efectuate cercetări din 2018 de către centrul L'Altro diritto de la Universitatea din Florența, împreună cu sindicatul FLAI-CGIL, în vederea monitorizării cazurilor de exploatare prin muncă în Italia[11]. Potrivit ultimului lor raport, publicat în 2022, a existat o creștere importantă a investigațiilor deschise în legătură cu exploatarea prin muncă în toată Italia. Investigațiile privind sectorul agricol sunt cele mai numeroase, dar sunt puține cazuri investigate și în sectoarele construcțiilor, turismului și îngrijirii casnice. Astfel putem face referire la operațiunile:

- Operațiunea „*Maman*”: în iunie 2019, patru persoane au fost arestate de Poliția Financiară din Palermo sub suspiciunea de apartenență la o organizație criminală transnațională, facilitarea imigrației ilegale, trafic de persoane și exploatarea prostituției. Gruparea criminală, care opera din Nigeria, Libia și Italia, a convins tinerele nigeriene să își asume o datorie de 30.000 de euro drept plată pentru călătorie și pentru un loc de muncă în Italia. Plata datoriei era garantată printr-un ritual voodoo (juju). În Libia, femeile au fost plasate în centre de detenție controlate de rețeaua criminală. Ajunși în Italia, au fost forțați să se prostitueze. Ancheta financiară a permis stabilirea spălării banilor printr-un sistem informal de transfer de bani către Nigeria („Euro la Euro”)[12]. Cei patru autori au fost condamnați.

- Operațiunea „*Bad Mama*”: în august 2021, la Siracuza (Sicilia), Latina (Lazio) și Varese (Lombardia), patru persoane au fost arestate de Poliția de Stat pentru apartenența la o organizație criminală transnațională, trafic de persoane, facilitarea migranților ilegali, exploatarea prostituției, avortul forțat, intermedierea financiară abuzivă și fraudă de credit. Anchetele, care au început în 2017, au fost declanșate în urma plângerii uneia dintre victime, o fată nigeriană. Victimele fuseseră forțate să ia droguri și alcool pentru a-și întrerupe sarcinile. Ancheta financiară a permis stabilirea unor tranzacții monetare ilegale din Italia către Nigeria prin intermediul platformelor IT.

- Operațiunea „*Transfer de femei*”: în septembrie 2021, la Potenza, o anchetă comună a Corpului Carabinierilor și a autorităților din Moldova, coordonată de EUROJUST, a permis destructurarea unei rețele infracționale de trafic de persoane și identificarea a 87 de victime. Suspecții, șase cetățeni moldoveni și unul italian, au folosit platforme online pentru a recruta femei vulnerabile care trăiesc în condiții precare în Moldova și le-au atras prin perspectiva de a obține un loc de muncă ca lucrătoare casnică în provinciile Potenza și Matera. Femeile au fost nevoite să muncească ore extrem de lungi fără odihnă adecvată și au primit salarii nete foarte mici după deducerea datoriei către grupul infracțional. În unele familii, femeile au fost nevoite să trăiască în condiții degradante [13].

4. Incriminarea infracțiunii de trafic de ființe umane în legislația Spaniei

Spania rămâne în primul rând o țară de destinație și de tranzit pentru persoanele traficate. Potrivit datelor oficiale culese de Ministerul de Interne al Spaniei, în perioada 2017-2022, un total de 1.687 de persoane au fost identificate drept victime ale traficului de ființe umane: 220 în 2017, 238 în 2018, 542 în 2019, 269 în 2020, 189 în 2021 și 229 în 2022 [14].

În Spania infracțiunea de trafic de ființe umane este incriminată în Codul penal prin articolul 177 bis [15]. În legislația spaniolă infracțiunea de trafic de ființe umane are 3 elemente principale: acțiuni, mijloace și scopuri. În ceea ce privește acțiunile, aceasta presupune recrutarea, transportul, transferul, găzduirea sau primirea persoanelor, inclusiv schimbul sau transferul

controlului asupra acestora. Aceste acțiuni se desfășoară prin următoarele mijloace: violență, intimidare sau înșelăciune, abuz de putere sau o situație de superioritate ori de necesitate sau vulnerabilitate a victimei, ori prin acordarea sau primirea de plăți sau beneficii pentru obținerea consimțământului persoanei care a avut controlul asupra respectivei victime. Acțiunile și mijloacele exemplificate anterior au drept realizarea, cel puțin, a unuia dintre următoarele scopuri: muncă forțată sau servicii forțate, sclavie sau practici similare sclaviei, servitute sau cerșetorie, exploatare sexuală inclusiv pornografie, exploatare în vederea realizării unor infracțiunilor.

Este foarte important de știut că consimțământul victimei în exploatarea care se intenționează a fi efectuată este irelevant atâta timp cât se folosește oricare dintre mijloacele descrise mai sus, în timp ce dacă victima este minoră nici măcar nu este necesar să existe mijloacele descrise.

Potrivit Planului național de acțiune privind munca forțată, această formulare este interpretată de instanțele de judecată într-un mod care exclude din domeniul de aplicare al articolului 177 bis Cod penal al Spaniei cazurile în care victima și-a dat consimțământul la munca prestată, indiferent de condițiile în care s-a desfășurat munca. Planul de acțiuni recunoaște această interpretare ca fiind unul dintre motivele numărului redus de condamnări pentru TFU în scopul exploatării prin muncă, sugerează și posibilitatea includerii „*exploatării prin muncă*” în lista scopurilor de exploatare legate de TFU.

Cadrul legislativ relevant pentru acțiunea împotriva TFU în Spania a suferit o serie de modificări în ultima perioadă. Articolul 177 bis din Codul penal a fost recent modificat prin Legea 8/2021 din 4 iunie 2021 privind protecția copiilor și adolescenților împotriva violenței [16], care a introdus o serie de modificări în legea penală și în legea procesual penală și a sporit protecția și asistența copiilor victime ale violenței, inclusiv a victimelor violenței în cazuri de trafic de ființe umane. Decretul-lege regal 6/2022 din 29 martie 2022 privind măsuri urgente pentru abordarea consecințelor economice și sociale ale războiului din Ucraina [17] a introdus modificări în procedura de acordare a statutului de victimă a TFU. În plus, Legea 10/2022 privind protecția cuprinzătoare a libertății sexuale [18], adoptată la 6 septembrie 2022, recunoaște victimele violenței sexuale, exploatării sexuale și traficului în scopul exploatării sexuale drept victime ale violenței de gen. De asemenea, a introdus modificări la Legea 35/1995 din 11 decembrie 1995 privind asistența victimelor infracțiunilor cu violență și a infracțiunilor împotriva libertății sexuale [19], în ceea ce privește accesul la despăgubiri, indiferent de statutul de migrație al victimei. O reglementare a sistemului de primire în contextul protecției internaționale a fost adoptată prin Decretul Regal 220/2022 din 29 martie 2022 [20]. Printre măsurile introduse, noul regulament a precizat că asistența de specialitate trebuie acordată cu promptitudine persoanelor vulnerabile și să fie adaptată acestora.

Exploatarea sexuală a rămas forma predominantă de exploatare a victimelor identificate (aproximativ 60% din totalul victimelor), cu 155 de victime identificate în 2017, 128 în 2018, 294 în 2019, 160 în 2020, 136 în 2021 și 129 în 2022. Majoritatea acestor victime au fost femei (aproximativ 90%). În același timp, s-a înregistrat o creștere a numărului de persoane identificate ca victime ale traficului în scopul exploatării prin muncă (58 în 2017, 94 în 2018, 192 în 2019, 99 în 2020, 51 în 2021 și 89 în 2022), majoritatea fiind bărbați (aproximativ 58%). În plus, au existat 14 victime ale TFU în scopul căsătoriei forțate, 51 victime ale TFU în scopul infracțiunii forțate și 37 victime ale TFU în scopul cerșetoriei forțate. Numărul copiilor victime rămâne scăzut, cu 79 victime identificate (16 în 2017, 14 în 2018, 24 în 2019, 6 în 2020, 4 în 2021 și 15 în 2022). Cel mai frecvent tip de exploatare a fost exploatarea sexuală (28 de fete și un băiat), urmată de exploatarea

prin muncă (15 fete și 13 băieți), căsătoria forțată (11 fete), criminalitatea forțată (6 băieți) și cerșetoria forțată (2 fete și 3 băieți) [21].

În ceea ce privește țările de origine a victimelor, în timp ce în perioada 2017-2018 majoritatea victimelor TFU pentru exploatare sexuală au provenit din România și Nigeria, din 2019 s-a înregistrat o creștere a numărului de victime din America Latină, în special din Columbia, Venezuela și Paraguay.

În ceea ce privește victimele identificate ale TFU în scopul exploatării prin muncă, în 2017 majoritatea provin din România, Spania și China, dar în 2018 s-a înregistrat o creștere semnificativă a victimelor din Vietnam, Republica Moldova, Bulgaria și Nicaragua. În 2020-2021, majoritatea victimelor TFU pentru exploatarea prin muncă au provenit din Honduras, iar în 2022, din Maroc.

Potrivit autorităților spaniole, utilizarea rețelelor sociale și a internetului pentru recrutarea victimelor a crescut semnificativ în ultimii ani. În contextul traficului în scopul exploatării prin muncă, victimele sunt adesea atrase cu oferte de locuri de muncă false. Sectoarele cu risc ridicat includ agricultura, pescuitul, munca casnică, hotelurile și restaurantele.

Coordonarea și cooperarea în procesul de identificare și asistență a victimelor TFU continuă să fie guvernată de Protocolul-cadru din 2011 pentru protecția victimelor TFU. Instrucțiunea 6/2016 a Secretarului de Stat pentru Securitate „Cu privire la acțiunile Forțelor Securității Statului în lupta împotriva traficului de ființe umane și în colaborarea cu organizații și entități cu experiență dovedită în asistența victimelor” continuă să reglementeze acțiunile organelor de drept, societatea civilă și alți actori relevanți care sunt implicați în identificarea și protecția victimelor TFU. A fost creată funcția de „*interlocutor social*” la Policía Nacional și Guardia Civil, al căror rol este de a facilita coordonarea activităților lor de combatere a traficului cu alte organisme relevante, instituții și entități cu experiență dovedită în asistența victimelor TFU, inclusiv ONG-uri. La nivel regional, există un număr de 54 interlocutori sociali în cadrul Poliției Naționale și al Guardia Civil (ambele organe de securitate au desemnat câte un interlocutor social pe provincie în cadrul fiecărei regiuni autonome).

Victimele traficului de persoane, în virtutea statutului lor de victime ale infracțiunilor și victime ale încălcărilor drepturilor omului, au dreptul la acces la justiție și la căi de atac efective pentru orice prejudiciu comise împotriva lor. Aceste drepturi trebuie garantate, ținând seama de sex și vârstă, tuturor victimelor traficului aflate sub jurisdicția părților la Convenție, indiferent de statutul lor de imigrare sau de prezența lor pe teritoriul național și indiferent de capacitatea sau dorința lor de a dori să coopereze în orice anchetă penală. Dreptul la „*căi de atac efective*” este o reflectare a abordării bazate pe drepturile omului care stă la baza Convenției. Indiferent dacă un stat este implicat în trafic sau direct responsabil pentru prejudiciu, obligațiile pozitive care decurg din dreptul internațional al drepturilor omului impun statelor să faciliteze și să garanteze accesul efectiv la căi de atac dacă nu au luat măsuri rezonabile pentru a preveni traficul de persoane, a proteja victimele potențiale sau reale ale TFU și să investigheze efectiv infracțiunile de trafic. Conform Principiilor de bază privind dreptul la un remediu efectiv pentru victimele traficului de persoane [23], se consideră că dreptul la o cale de atac efectivă include restituire, despăgubire, reabilitare, satisfacție și garanții privind nerepetarea traficării. Toate victimele traficului necesită acces la căi de atac adecvate și eficiente, începând cu accesul la justiție. Furnizarea de căi de atac eficiente servește mai multor scopuri. Remedierea prin compensație, de exemplu, pentru orice vătămare, pierdere sau prejudiciu suferit, poate oferi un sprijin esențial în recuperarea victimelor, poate ajuta la includerea lor socială și poate preveni revictimizarea. Remediu de reabilitare poate ajuta în mod similar la recuperarea victimelor, precum și la incluziunea socială. De relevanță în acest sens este, de

asemenea, Declarația Națiunilor Unite din 1985 privind principiile de bază ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzului de putere și Recomandarea CM/Rec(2023)2 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind drepturile, serviciile și sprijinul pentru victimele traficului de ființe umane [24], care evidențiază pașii principali ce trebuie întreprinși pentru îmbunătățirea accesului la justiție și la un tratament echitabil, restituire, compensare și asistență socială pentru victimele infracțiunilor [25].

Concluzie

Traficul de persoane este o problemă complexă ai cărei parametri se schimbă constant în funcție de evoluția situației economice, sociale și politice. Această formă modernă de sclavie nu constituie doar o încălcare a drepturilor omului, ci este și o problemă de ordine publică care necesită cooperarea tuturor părților interesate, instituționale și altele, la toate nivelurile pentru a fi reținută, dar fenomenul rămâne greu de înțeles.

Astăzi, un statut de victimă a infracțiunii există în majoritatea statelor. Totuși, conceptului i se acordă un sens diferit în funcție de locul tradițional al victimei în societate, după importanța acestora în anchete și procedura judiciară sau chiar în funcție de gravitatea prejudiciului cauzat. Rolul și statutul victimei corespund culturii juridice a țării. Concepția victimei, a rolului lor, a protecției care i se acordă variază în funcție de state, regiuni, ceea ce relevă clar, din cazul traficului, absența universalității drepturilor omului, în designul lor și în implementarea acestora.

Guvernele sunt obligate să protejeze victimele traficului, în temeiul Declarației Universale a Drepturilor Omului și a numeroaselor instrumente internaționale și regionale prin care au convenit să fie obligate. Statele au obligația de a întreprinde tot ce este necesar pentru a preveni, investiga și pedepsi încălcările drepturilor omului și pentru a oferi victimelor remedii și reparații. Această obligație se extinde la încălcările comise atât de state, cât și de entități nestatale.

Pe de altă parte, mobilitatea, receptivitatea, priceperea și ingeniozitatea infractorilor impun statelor să depună un efort real pentru a armoniza legislația națională și a-și consolida cooperarea. Statele condamnă în unanimitate exploatarea sexuală, dar reformele penale mai trebuie continuate și chiar dacă problema unei definiții internaționale a traficului de persoane merge înainte, implementarea acestor acorduri în legislația națională este departe de a fi realizată.

Bibliografie

Resurse web:

1. Comunicare a Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind combaterea traficului de ființe umane și combaterea exploatarei sexuale a copiilor și a pornografiei infantile /* COM/2000/0854 final/2 */- 52000DC0854R(01), [accesat: 02.04.2024]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52000DC0854R\(01\);](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52000DC0854R(01);)
2. Pasat A. O., *Trafficking in Human Beings. Peculiarities of Criminal Legal Characteristics, În: Adapting to Change Business Law Insights from Today's International Legal Landscape*, p. 118-128, ADJURIS – International Academic Publisher, Bucharest, Paris, Calgary, 2024, ISBN 978-606-95862-3-5 (E-Book), [accesat: 09.04.2024]. Disponibil: <https://hal.science/hal-04451562/document>;
3. Codul penal al Franței, versiunea în vigoare la 03 aprilie 2024, [accesat: 10.04.2024]. Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/;

4. Raportul 2023 privind traficul de persoane: Franța, [accesat: 02.04.2024]. Disponibil: <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/france/>;
5. Codul penal al Italiei, Decret Regal 19 octombrie 1930, nr. 1398, Aprobarea textului definitiv al Codului penal. (030U1398)(M. Of. nr.251 din 26-10-1930), [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: [https://www.gazzettaufficiale.it/dettaglio/codici/codicePenale/85_1_1](https://www.gazzettaufficiale.it/dettaglio/codici/codicePenale/85_1_1;);
6. Codul penal al Italiei, Decret Regal 19 octombrie 1930, nr. 1398, Aprobarea textului definitiv al Codului penal. (030U1398)(M. Of. nr.251 din 26-10-1930), [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://www.gazzettaufficiale.it/dettaglio/codici/codicePenale/85_1_1;
7. Decretul Legislativ nr. 286 din 25 iulie 1998, Textul consolidat al prevederilor privind reglementarea imigrației și regulile privind starea străinilor. Intrarea în vigoare a decretului: 2-9-1998 (Ultima actualizare a actului publicat la 30.12.2023) (GU nr.191 din 18-08-1998 - Supliment ordinar nr. 139), [accesat: 02.04.2024]. Disponibil: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1998-07-25;286~art12!vig=> ;
8. Legea nr. 75 din 20 februarie 1958, Desființarea reglementării prostituției și lupta împotriva exploatării prostituției. (Seria Generală GU nr.55 din 04-03-1958), [accesat: 04.04.2024].
Disponibil: https://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1958-03-04&atto.codiceRedazionale=058U0075&elenco30giorni=false;
9. Sentința nr. 106, Curtea de Casație, Secția 4 penală, 25 octombrie 2022, [accesat: 05.04.2024].
Disponibil: https://i2.res.24o.it/pdf2010/Editrice/ILSOLE24ORE/QUOTIDIANI_VERTICALI/Online/_Oggetti_Embedded/Documenti/2023/01/06/106.pdf;
10. Raport de evaluare: Italia, Accesul la justiție și căi de atac eficiente pentru victimele traficului de ființe umane, Grupul de experți pentru acțiunea împotriva traficului de ființe umane, GRETA(2024)03, Publicat la 23 februarie 2024, [accesat: 05.04.2024]. Disponibil: <https://rm.coe.int/greta-2024-03-fgr-ita-en%E2%80%A6/1680ae9f81>;
11. Raport de evaluare: Italia, Accesul la justiție și căi de atac eficiente pentru victimele traficului de ființe umane, Grupul de experți pentru acțiunea împotriva traficului de ființe umane, GRETA(2024)03, Publicat la 23 februarie 2024, [accesat: 05.04.2024]. Disponibil: <https://rm.coe.int/greta-2024-03-fgr-ita-en%E2%80%A6/1680ae9f81>;
12. Rapporto del Laboratorio “Altro Diritto”/Flai-CGIL sullo sfruttamento lavorativo e Sulla protezione delle sue vittime, con approfondimento sulle Regioni interessate dal Progetto “Di.Agr.A.M.M.I. Nord”, Centru di Ricerca Interuniversitario su carcere, devianza, marginalita, delle migrazione, [accesat: 03.04.2024]. Disponibil: <http://www.adir.unifi.it/laboratorio/quarto-rapporto-sfruttamento-lavorativo.pdf>;
13. Operazione „Maman”, [accesat: 03.04.2024]. Disponibil: https://www.stelladitalianews.com/ultima-ora/2019/06/13/82817_operazione-maman-fermate-quattro-persone-pertratta-di-essere-umani/;
14. Trata y explotación de seres humanos en España, Ministerio del Interior, [accesat: 25.03.2024]. Disponibil: <https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/prensa/balances-e-informes/2021/Balance-Ministerio-TSH-2017-2021.pdf>;

15. Codul penal al Spaniei, Legea organică 10/1995, din 23 noiembrie, [accesat: 30.03.2024]. Disponibil: <https://www.conceptosjuridicos.com/codigo-penal-articulo-177-bis/>;
16. Legea 8/2021 din 4 iunie 2021 privind protecția copiilor și adolescenților împotriva violenței, [accesat: 27.03.2024]. Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>;
17. Decretul-lege regal 6/2022 din 29 martie 2022 privind măsuri urgente pentru abordarea consecințelor economice și sociale ale războiului din Ucraina, [accesat: 27.03.2024]. Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2022-22685>;
18. Legea 10/2022 privind protecția cuprinzătoare a libertății sexuale, [accesat: 29.03.2024]. Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>;
19. Legea 35/1995 din 11 decembrie 1995 privind asistența victimelor infracțiunilor cu violență și a infracțiunilor împotriva libertății sexuale, [accesat: 29.03.2024]. Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1995-26714>;
20. Decretul Regal 220/2022, din 29 martie, prin care se aprobă Regulamentul care reglementează sistemul de primire în materie de protecție internațională, [accesat: 30.03.2024]. Disponibil: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-4978>;
21. Raport de evaluare: Spania, Accesul la justiție și căi de atac eficiente pentru victimele traficului de ființe umane, Grupul de experți pentru acțiunea împotriva traficului de ființe umane, GRETA(2024)10, Publicat la 12 iunie 2023, [accesat: 06.04.2024]. Disponibil: <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-spain-3rd-evaluation-round-greta-2023-10-ac/1680ab8d0f>;
22. Cauza 25965/04, Rantsev împotriva Ciprului și Rusiei, cererea nr. 25965/04, Hotărârea din 7 ianuarie 2010; Curtea Europeană a Drepturilor Omului, [accesat: 07.04.2024]. Disponibil: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22002-1142%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22002-1142%22]});
23. Principii de bază privind dreptul la un remediu efectiv pentru victimele traficului de persoane, Anexă la Raportul Raportorului Special privind traficul de persoane, în special femei și copii, 28 iulie 2014, A/69/33797, Adunarea Generală a ONU, [accesat: 08.04.2024]. Disponibil: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Trafficking/Consultation/ConsultationEffectiveRemedy/DraftBasicPrinciples.pdf> ;
24. Recomandarea CM/Rec(2023)2 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind drepturile, serviciile și sprijinul pentru victimele infracțiunilor și raportul său explicativ: [accesat: 07.04.2024]. Disponibil: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680aa8263;
25. Declarația Națiunilor Unite privind principiile de bază ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzului de putere, adoptată prin rezoluția Adunării Generale 40/34 din 29 noiembrie 1985, [accesat: 08.04.2024]. Disponibil: https://www.unicef-irc.org/portfolios/documents/472_undecclaration-crima.htm;